

**ПОНЯТТЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Андрій Юрійович ОСТАП'ЮК,

<https://orcid.org/0009-0006-2147-6130>

Ефективність професійного навчання працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій значною мірою залежить від належної організації діяльності суб'єктів, які забезпечують його нормативне, організаційне, кадрове, фінансове та методичне супроводження. Сукупність таких суб'єктів, об'єднаних спільною метою, взаємопов'язаними функціями та повноваженнями, становить систему, від узгодженого функціонування якої залежить якість професійного розвитку персоналу ДСНС. Попри значну кількість досліджень, присвячених професійному навчанню та діяльності органів публічної влади, у науковій літературі відсутній єдиний підхід до розуміння поняття системи суб'єктів забезпечення професійного навчання працівників ДСНС.

Перш за все, слід з'ясувати сутнісний зміст поняття «система». Н.Т. Тверезовська, та Т.В. Тарнавська відзначають, що на сьогодні термін «система» є ключовим в усіх галузях теорії та практики [1]. Проаналізувавши дослідницькі позиції із різних галузей знання (біологія, соціологія, психологія тощо), Н.Т. Тверезовська і Т. В. Тарнавська доходять висновків, що поняття системи є багатозначним і має досить багато визначень, втім основні сутнісні аспекти цього явища виражаються, з позиції фахівців, у наступному: 1) система – це цілісний комплекс взаємопов'язаних елементів; 2) утворює особливу єдність із середовищем; 3) як правило, є елементом системи більш високого рівня; 4) елементи будь-якої досліджуваної системи, у свою чергу, зазвичай виступають як системи більш низького рівня [1]. Для підкріплення своєї позиції дослідниці наводять перелік ключових ознак (властивостей) системи як явища, а саме: 1) щось цілісне, відмінне від навколишнього середовища; 2) цілісність носить функціональний характер; 3) систему можна диференціювати на кінцеву безліч взаємопов'язаних елементів, які мають цілком визначені властивості; 4) окремі елементи взаємодіють задля загального призначення системи; 5) властивості системи не зводяться до властивостей компонентів, що її утворюють; 6) система знаходиться в інформаційній та енергетичній взаємодії з навколишнім середовищем; 7) системи можуть мати властивості адаптивності [1]. Ю.П. Сурмін веде мову про систему як про сукупність елементів, що характеризується структурою, зв'язками та функціями, які забезпечують цілеспрямований розвиток [2, с.641]. Науковець цілком слушно звертає увагу на те, що система – це у певному сенсі синонім слова порядок, адже вона це певним чином розміщена, впорядкована множина елементів. Система протистоїть хаосу, дезорганізації та безладу. Тож, у

загальному розумінні будь-яка об'єднана сукупність закономірно пов'язаних один з одним елементів має щонайменше мінімальний набір ознак системи, до яких, на думку Ю. П. Сурміна, доцільно віднести наступні: сукупність елементів; ці елементи поєднані один з одним зв'язками, які значно більш міцні порівняно зі зв'язками цих елементів з об'єктами навколишнього середовища; вона (тобто система) характеризується організацією (або структурою), яка відрізняє її від навколишнього середовища з його високою ентропією; системі характерні інтегровані властивості, які не збігаються з властивостями суми елементів, а також відрізняються від властивостей окремих елементів [2, с.641]. С.Е. Важинський, Т.І. Щербак у своїх працях наголошують на тому, що принцип системності є однією із ключових засад побудови, функціонування і розвитку будь-яких складних об'єктів.

Сам же термін система у перекладі з грецької мови буквально означає складене з частин, поєднання, складання, тобто, будь-яка система, підкреслюють фахівці, незалежно від того має вона природний чи штучний характер, є динамічною чи статичною, завжди являє собою єдність закономірно пов'язаних один з одним предметів, явищ, що виконують роль складових елементів системи [3]. Тож система, відмічають С. Е. Важинський, Т.І. Щербак, може бути розтлумачена як комплекс елементів та їхніх властивостей, взаємодія між якими зумовлює появу якісно нової цілісності. Дослідники так само як і вище згадані науковців, акцентують увагу на тому, що одним із ключових атрибутів системи як такої є наявність істотних стійких зв'язків (відношень) між складовими системи або (та) їхніми властивостями, які є значно міцнішими (або потужнішими) за зв'язки (відношення) цих складових з об'єктами, що не входять до цієї системи [3].

Отже, з огляду на вище викладене, можемо дійти висновку, що говорячи про систему суб'єктів забезпечення професійного навчання працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, слід мати на увазі сукупність державних і муніципальних органів, їх структурних підрозділів, посадових осіб, закладів освіти та інших інституцій, кожна з яких у межах своєї компетенції здійснює відповідний внесок (нормотворчого, організаційно-управлінського, матеріально-фінансового, освітньо-виховного, наукового, методичного та іншого характеру) у забезпечення зазначеного професійного навчання, у тій чи іншій мірі взаємодіють між собою, утворюючи таким чином цілісний, комплексний механізм, функціонування якого спрямоване на досягнення загальної спільної мети – забезпечення максимально високого рівня професійної підготовки працівників ДСНС, задля відповідального, сумлінного, якісного та ефективного виконання ними поставлених перед цією інституцією завдань та покладених на неї функцій.

Список використаних джерел

1. Тверезовська Н.Т. Осмислення поняття "система" в різних галузях наукових знань. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 35. С. 320-331. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2012_35_43
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. / URL: http://lib-net.com/book/118_Metodika_ta_organizaciya_naykovih_doslidjen_.html